WYWIAD

Gabriel Isak

Wywiad

Wywiad – kierowana rozmowa, gdzie kierowanie jest uznane i zaakceptowane przez obie strony" (Czarniawska, 2002, s. 735).

Wywiad

Metoda właściwa by…

Zrozumieć punkt widzenia osób: badanie opinii, wyobrażeń, idei, sposobów myślenia

Metoda niewłaściwa dla

Poznać fakty: czasami rozmówcy kłamią lub pamiętają inaczej; czasami nie poświęcali tematowi refleksji, nie umieją o nim mówić, są stronniczy

Wywiad jest metodą

… nie metodologią, więc zawsze jest częścią czegoś większego.

Często bywa podstawową metodą – ale nie zawsze może być jedyną.

Wywiady

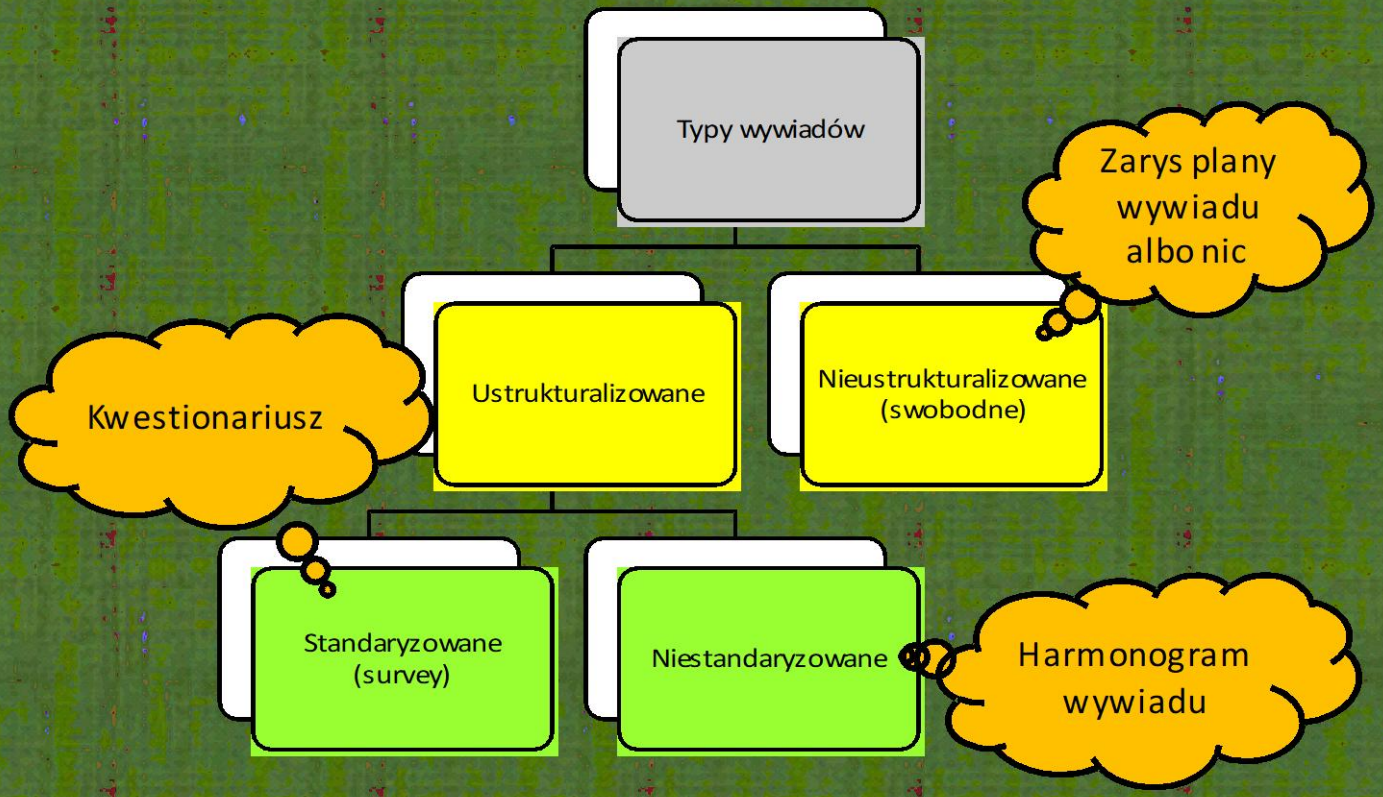
Typy wywiadów
Ustrukturalizowane
Nieustrukturalizowane (swobodne)
Standaryzowane (survey)
Niestandaryzowane
Kwestionariusz
Zarys plany wywiadu albo nic
Harmonogram wywiadu

Rodzaje wywiadu

- **Standaryzowany** lub **niestandaryzowany** – standaryzacja polega na tym, że te same pytania zadawane są respondentom w tej samej kolejności.
- **Ustrukturalizowany** bądź **niestrukturalizowany** – strukturalizacja polega na językowym sprecyzowaniu pytań, zadawaniu ich w taki sposób, by respondent odpowiadał w konkretnej językowej formie.

(1) Wywiad jako część badań ilościowych

- Celem wywiadu **standaryzowanego i ustrukturalizowanego** (kwestionariusz) jest przeprowadzenie badań ilościowych dla potwierdzenia hipotezy. Taki wywiad przeprowadza się z respondentami dobranymi według statystycznych procedur i zasad.
- Surwej, ankieta
- Policzyć korelacje, przedstawić opis próby (populacji)

(2) Wywiad jako część badań etnograficznych

- Wywiad **nieustrukturalizowany i niestandaryzowany** – czyli wywiad antropologiczny (otwarty). Taki wywiad przeprowadza się z rozmówcami. Jego celem jest pozwolenie rozmówcy na wypowiedzenie się własnymi słowami na temat które jego/ją szczególnie interesują i zajmują.
- Poszukać kategorii
- Koniecznie uzupełnić innymi metodami (triangulacja)

Wywiad antropologiczny

Wywiad antropologiczny jest *komunikacją dwustronną*. Badacz stara się nie dominować, ale za to uważnie słucha, próbuje zrozumieć sytuacje rozmówcy wczuć się w nią maksymalnie, „wejść w jego/jej buty”. Jak to jest być kimś innym? Jak to jest być tym Drugim? Tego nigdy się nie dowiemy, ale podczas wywiadu staramy się jak najbardziej zbliżyć do Drugiego...

(3) Wywiad jako część studium przypadku

- Lista pytań opracowanych specjalnie na użytek badania konkretnego rozmówcy;
- Pytania problemowe, półotwarte;
- Badania mają na celu zrozumienie (hermeneutyka) kontekstu kulturowego;
- Poziom badań: organizacja, z perspektywy jednostki (aktora społecznego)

(Anna Modzelewska, 2019)

(4) Wywiad jako samodzielna metoda

Wywiad autobiograficzny (Fritz Schütze, Kamila Biały) – **nieustrukturalizowany i niestandaryzowany;** autobiograficzna narracyjna metoda zbierania danych i analizy; rozmówca proszony jest na początku o opowieść o:

- całym swoim życiu,
- albo na zadany temat, np. wydarzenie, w którym uczestniczył.

Po tym etapie badaczka zadaje pytania odnoszące się do tych części narracji, które nie były wystarczająco szczegółowe.

Wywiad autobiograficzny

Badacz spotyka się z rozmówczynią dwukrotnie (pierwsza rozmowa trwa od trzech do sześciu godzin). Na drugim spotkaniu narracja życiowa, (zwłaszcza jej narracyjne schematy), jest ponownie interpretowana. Uogólnień dokonuje się poprzez porównywanie merytorycznych cech różnych narracji. Perspektywa jest indywidualna w takim wywiadzie umożliwia zderzanie zjawisk społecznych z perspektywą indywidualną, bez uogólnień statystycznych.

(5) Wywiad jako orientacja w terenie

- Wywiad **standaryzowany nieustrukturalizowany** – pilotaż lub zbieranie definicji wykonawczych. Zadaje się te same pytania różnym respondentom/ rozmówcom, ale pozostawia się im swobodę wyboru formy odpowiedzi.
- Przygotowanie do badań ilościowych lub
- Część badań etnograficznych lub
- Część studium przypadku

Definicje wykonawcze

Zbieranie definicji wykonawczych – wywiad standaryzowany i nieustrukturyzowany, lista pytań dla wszystkich respondentów celem orientacji w znaczeniach w terenie (może być tylko jedno pytanie) np. pytanie o znaczenie jakiegoś pojęcia, lub prośba o charakterystykę własnego stanowiska pracy.

Bruno Latour – socjolog, antropolog społeczny, często sam przeprowadza wywiady, ale zdarza się też, że jest rozmówcą, tak jak tu...

Ilość rozmówców

- Jeden rozmówca/ respondent, wywiad indywidualny
- Wywiad grupowy lub focus, kilka osób, rozmówcy muszą się wcześniej znać, współpracować ze sobą, posiadać własną dynamikę interakcji

Bronisław Malinowski przeprowadza

wywiad z mieszkańcami Triobrandów

Transkrypcja wywiadu

[R] Mogę powiedzieć jak to się stało, że tam pracuję i…

[B] Tak, tak, proszę opowiedzieć całą historię.

[R] To znaczy tak, zacznę od tego, że zawsze chciałam być nauczycielką, zawsze, także jak to było marzenie moje od dzieciństwa i nie było ważne, że żadne inne eee zawody tylko właśnie nauczycielstwo. Ale powiem szczerze, bo miałam sama, sama miałam wspaniałych nauczycieli i chciałam spróbować czy ja też tak potrafię. Ale powiem szczerze, że później życie zweryfikowało, że to nie zawsze tak chcieć to móc i na przykład jak już pracowałam to właśnie wydawało mi się, że ci wspaniali moi nauczyciele to nie zawsze musieli być ci, którzy chcieli być nauczycielami, po prostu albo ma się ten dar przekazywania wiedzy i pracy z dzieckiem, niezależnie od chęci, albo nie. No i powiem szczerze, że były i bardzo miłe chwile, ale były też rozczarowania, że mimo najszczerszych chęci jakoś tak mi nie wychodziło. No nie czułam się że jestem takim wspaniałym nauczycielem. [śmiech] Po pierwsze, większa więź jest nauczyciela z uczniem wtedy kiedy ma więcej lekcji, a na przykład jak ja miałam jedną godzinę w czwartej klasie biologii, bo kiedy według starego jeszcze programu było dwie godziny w klasach od 5 do 8, a jedna w 4, jedna w 4 klasie, i jedną godzinę wychowawczą, na przykład miałam wychowawstwo w 4 klasie no to siłą rzeczy naprawdę to był ten kontakt bardzo utrudniony, oni byli bardziej zżyci, mieli więcej i częsty ten kontakt z nauczycielem na przykład polskiego czy matematyki niż my razem ze sobą. No i tam próbowaliśmy razem robić różne imprezy, wycieczki itd., ale ja sama widziałam właśnie, że to też jeszcze jest w znaczeniu takim jakiego przedmiotu uczymy. No ale jak już się spełniło to moje marzenie, bo od samego początku na Uniwerek, na biologię, pedagogiczny kierunek, no i i poszłam do pracy właśnie do szkoły takiej podstawowej, małej na 400 z czymś dzieci, tam pracowałam przeszło 10 lat, 12 dokładnie. To właściwie tamta mała szkółka z jednej strony była właśnie fajna o tyle, że… bardzo szybko się te dzieci poznawało, miałam też dużo, ogromne zaufanie dyrekcji, dyrekcja mi pozwalała na bardzo wiele rzeczy, tak sobie teraz patrzę z perspektywy to nie wiem czy ja byłabym aż tak wyrozumiała, no i tam w ogóle bardzo mi się fajnie pracowało […]

(6) Analiza konwersacji

Analiza konwersacji – (*conversation analysis, CA*) jest metodologią wyrosłą na gruncie tradycji etnometodologicznej, koncentruje się ona na rzeczywistych rozmowach (nie-kierowanych), prowadzonych przez aktorów społecznych w ich różnych rolach: zawodowych i prywatnych.

Zasady

- Identyfikacja sekwencje w mowie
- W jaki sposób mówiący biorą na siebie role przez mowę (np. klient – profesjonalista)?
- Konkretne efekty mowy (np. prośba o wyjaśnienie, poprawki, śmiech) i pracuj do tyłu od tych efektów, by znaleźć ich trajektorię, czyli skąd się wzięły

Wywiad który jest obserwacją

- Nie należy tłumaczyć kolejek mowy przez odwołania do intencji mówiącego
- Nie należy tłumaczyć kolejek mowy przez odwołania do roli czy statusu mówiącego (np. lekarz, osoba starsza)
- Nie należy próbować wyłowić sensu pojedynczej wypowiedzi w izolacji od reszty rozmowy

Obserwujemy akty mowy

Commissives – mają na celu nakłonienie mówiącego do działania:

- Obietnica
- Oferta
- Przysięga
- Gwarancja

Akty mowy

Dyrektywy – mają na celu nakłonienie rozmówcy do działania:

- Prośba
- Rozkaz
- Nakaz
- Sugestia
- Pozwolenie
- Pytanie

Akty mowy

Asertywy – wyrażają przekonanie mówiącego:

- Stwierdzenie
- Opis
- Przepowiednia
- Spekulacja
- Raport
- Ogłoszenie

Akty mowy

Ekspresywy – wyrażają stan psychologiczny mówiącego:

- Komplement
- Przeprosiny
- Zaproszenie
- Podziękowanie
- Powitanie

Akty mowy

Deklaracje

- Zwolnienie
- Przyjęcie (do pracy, de zespołu)
- Wyrok